

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben háshoz ké/dva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 6 óráig
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéréseket visszafizetés
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A kormányválság.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök kihallgatáson jelent meg a királynál és átnyújtotta neki a kormány lemondását.

Politikai körökben az a hír van elterjedve, hogy Khuen-Héderváry lemondása ezáltal végleges és ugyanezek a körök a jövő miniszterelnököt Lukács László személyében vélik megtalálni.

Lukács természetesen csak az egész munkapárt támogatásával vállalkozhatik kabinet alakításra. Nevezetesen szolidaritásban Tisza István gróffal és az ő csoportjával. Másrészt azonban számít arra, hogy Justhék nem lesznek ellene, mert a választójog lesz a gerince vállalkozásának s azt az összes pártok megegyezésével akarja megoldani s párhuzamosan tárgyalatni a véderőreformmal.

Auffenberg hadügyminisztert az ő kedvéért sem ejti el a király, Lukács Auffenberggel szemben nincs annyira lehetetlen helyzetben, mint Khuen Héderváry, kinek az okozta második bukását.

A bécsi eseményekről különben a következő értesüléseket kaptuk:

Meghívás a kihallgatásra.

Bécs, április 17.

Khuen miniszterelnök ma korán reggel

kapta az értesítést, hogy ő felsége ma délelőtt 11 órakor fogadja kihallgatáson.

A horvát ügyek miatt.

Bécs, április 17.

Beavatott forrásból eredő hírek szerint őfelsége nem régiben egy memorandumot kapott egy volt horvát bányáról, (Rauch ??) amelyben a horvátországi események a legsötétebb színekben ecsetelvék. Kifejti a memorandum a többek közt, hogy Horvátországban legutóbb a leghihetlenebb kormányzati elveket inaugurálták. A Khuen-kormány bukásához az első lökést a horvátországi események adták. Azután felsorolja a Khuen kormányzat több hibáit, a melyek egyes állomásait képezték a bukásnak.

Lukács László meghívása.

Bécs, április 17.

Hire terjedt, hogy Lukács László pénzügyminiszterhez ma meghívás megy, hogy holnap kihallgatáson jelenjen meg őfelségénél. Lukács valószínűleg még a mai délután folyamán Bécsből utazik.

Khuen kihallgatása.

Bécs, április 17.

Khuen miniszterelnök háromnegyed 11 órakor kétfogatu kocsin indult Schönbrunnba kihallgatásra. Itt átnyújtotta a kabinet lemondását, amelyet a király ez-

uttal valószínűleg el fog fogadni. Őfelsége előreláthatólag a Khuen kormányt megtolja bizni az ügyek ideiglenes vitelével az új kormány kinevezéséig.

A lemondás végleges.

Bécs, április 17.

Itteni politikai körökben a Khuen-kormány lemondását véglegesnek tekintik.

A delegációk.

Bécs, április 17.

Gróf Berthold külügyminiszter ma értesítette mindkét delegáció elnökét, hogy az április 23-ára egybehívott delegációs ülészakot elhalasztották. A delegációkat valószínűleg május 2-ára fogják egybehívni.

Elkobzott ujság.

Bécs, április 17.

A »Deutsches Volksblatt« mai számát, a császár személyét sértő tartalma cikke miatt, az itteni ügyészség elkoboztatta.

A kormány lemondása.

Bécs, április 17.

Héderváry miniszterelnök ma délelőtt beadta lemondását a királynak. Az uralkodó a lemondást elfogadta és kegyesen elbucszott Hédervárytól. A lemondásról

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Reklámkaromlások a Naplóban a szentgyakorlatokról.

Tegnap este a László király szabadkőműves páholy az új helyi páholylap tárgyában határozott. Hogy mit határozott, egyelőre nem tudjuk. De valószínűleg nincsenek megelégedve eddigi házi zsidajukkal, a Nagyvárad Naplóval, igyekeznek tehát tudni rajta és mást fogadni az elbocsátott helyébe.

Miért?

Uraim, jó testvérek, valamiképpen ul ne adjanak a Nagyvárad Naplón! Nincs annál alkalmasabb organum az önök számára!

Ott van egy cikk a tegnapi Naplóban. »Reklámelődás« a címe. Ferdítés, hallatlanul szemérmetlen ferdítés minden sora. Es vakmerő. Es farizeusi módon szemforgató. Es kiordit belőle a fékezhetlen gyűlölet a kereszténység ellen. Az a gyűlölet, amely a kigyót elfogja, mikor az ember, a fölényes, a hatalmas ember talpát érzi a nyakán. A lent, a porban vergődő csuszómászó még egyszer vissza fordítja fejét letiprójára s tehetetlen dühében — mit tehetne mást? — kiölti nyelvét eltiprójára.

A Nagyvárad Napló is nyelvöltögetéssel áll bosszút P. Fiedleren, mert rá mert tiporni.

»Reklámelődás?« Nem. A Napló cikke közönséges önreklamirozás.

Mintha csak egy kétségbeesett kaonavá-

rosi duplakrétás grajlerost látnánk a veszélyben forgó cégtábla alatt gesztikulálni.

Kezdi az ellenfél ócsárlásán. Hogy nem elég jó szónok, hogy kevés a tudása, sőt — oh, oh, — orrhangon beszél.

Hát hogy ki milyen szónok, annak elbírálását nem a Naplóra bízták. Ha páter Fiedler nem volna kitűnő szónok, nem lenne zsufiólóság tele az olasz i plébánia templom minden nap háromszor. Konferencia beszédeket tart, amelyek első sorban nem a Naplónak, hanem az értelemnek szólnak. És mégis, ezekben a mélyen indományos, elvont fejtegetésekbe annyi életet tud önteni, szónoki előadásának bámulatos készségével oly közel tudja hozni a filozófiai fogalmakat hallgatóságához, hogy az egy órá, sőt hosszabb beszédek végén mindenki azt mondja:

— El tudnám hallgatni akármeddig.

En már hallottam a helybeli szabadkőművesség nem egy kikiáltott nagyságát beszélni. Talán éppen a Napló munkatársával szomszédosan ásitottunk versenyt s örültünk, mikor vége volt. Ha ugyan előbb meg nem szökiük. De ime, páter Fiedlert végighallgatta a Napló három előadásán át, négy-öt órán át, még a sekrestyébe is bement, vett egy lelki tükröt a páter tanácsa nyomán — föltisztelendő Fiedler atya, ilyen kitartással csak a legnagyobb szónokokat hallgatják meg, ezzel a Nagyvárad Napló olyan tanubizonyosságot tett az ön szónoki képessége mellett, a melyet tenni talán még sem akart.

Aztán azt írja a Napló, hogy Fiedler atyának kevés a tudása. Hát hogy valaki másnak a tudásáról kritikát mondhatson, ahhoz valamivel több kell, mint a négy alapművelet, az

olvasás és a kis és nagy betűk ismerete. A kritikusnak legalább annyit kell tudnia, mint a megkritizáltnak, különben hogyan felel bírálata helyességéért? Nos hát nekünk volt már alkalmunk a jezsuiták néhány félbemaradt existenciájú kritikusanak koponyájába beletekinteni. Mondhatjuk, hogy ha szemüveggel, nagyítóval vagy mikroszkóppal tekintettünk is beléje, akkor is elcsudálkoztunk, milyen semmi az, a mit láttunk. Ezek a nagyhangu pökbendi félemberek még csak melléje sem jártak azoknak az iskoláknak, melyeket egy egy jezsuita kijárt, kötését sem látták azoknak a könyveknek, melyekből ők az emberiség legkiválóbb szellemi kincseiben részesednek. Páter Fiedler olyan tudományos aparátussal dolgozik, a melynek megértését mindenkitől megkivánni természetesen nem lehet. Nem kívánjuk természetesen a Naplótól sem, hogy tudja, mi az evolúció, mi ennek az elméletnek a mai állása, kik voltak legnevesebb képviselői, melyik miben tévedett — ez képzett ember dolga, és Fiedler atyáról biztos tájékozást is kapunk a legmodernebb tudományos kérdésekben is. Ha a Napló ezekhez nem ért, akkor ne menjen el olyan előadások hallgatására, melyek Nagyvárad *katholikus értelmisége* részére tartatnak. *Katholikus értelmiség* részére, ismételjük. Nem gondolták meg a Naplónál, hogy e két cím közül van-e legalább egy, melynek révén meghívottnak tekintethetik magukat az olasz katolikus plébánia-templomba?

Es végül ott van az orrhang. Hát bizony ez sem iger, ha már szólni kell róla. Páter Fiedler organuma olyan, hogy minden szónok megirigyelhetné. Csak azt nem tudjuk megérteni, miközbe már megint a Naplónak a más

félhivatalosan a következőket jelentik: Héderváry miniszterelnök ma másfél óras kihallgatáson jelent meg az uralkodó előtt. A miniszterelnök benyújtotta a kormány lemondását. Őfelsége méltányolta Héderváry indokait, melyek a lemondásra kényszerítették és a lemondást elfogadta. Az uralkodó kegyesen bucsuzott el a miniszterelnöktől. Vezető politikusa meghívása 1—2 nap múlva várható. Héderváry holnap jelenti be lemondását a képviselőházban, amikor kérni fogja a Házat, hogy az új kormány kinevezéséig napolja el magát. Héderváry utódul Lukács Lászlót ajánlotta.

Héderváry Budapesten.

Budapest, ápril 17.

(Saját tud.) Héderváry ma este fél 10 órakor Budapestre érkezett. Holnap délelőtt tanácskozni fog Lukácsal, aki a holnapi nap folyamán Bécsbe utazik. A munkapártnban ma este azt beszélték, hogy Lukács lesz a miniszterelnök és belügyminiszter, pénzügyminiszter Teleszki József jelenlegi államtitkar lesz. A régi miniszterek közül Zichy és Hazai megmaradnak. A képviselőház elnöke pedig Berzeviczy Albert lesz.

Klobucsár fölmentése. Bécsből táviratozzák: A Fremdenblatt jelenti: Ertesülésünk szerint Klobucsár Rukavina Viktor tábornagyot, a magyar honvédfőtörvényszék elnökét, őfelsége fölmentette állásától és utódjául Balás György altábornagyot, a budapesti I. honvédkerület parancsnokát nevezte ki.

orrához? Maradjon csak a magáéaál. Nem elég az neki bőségesen?

De tovább folytatja a mesterségét az öndicsérő grajzleros. Azt mondja, ott van ő minden család asztalán, sőt katolikus családoknál is, mert ő nem a vallás, nem a katolicizmus, hanem a gyűlölet ellen harcol.

Hogy hány család asztalán foglal helyet a Napló, azt nem tudjuk, mert a Nagyvárad Naplót nem igen szokták olyan helyre tenni, ahol dicsekedésnek lehessen venni a kitevését. Őszintén beszélünk; sokan megvallották, hogy csak azért járatták a Naplót, mert sok pletyka van benne. Nehogy elbizsa magát a Napló: nem az iránya tetszik olvasói legnagyobb részének, hanem csak a pletyka. Az elbizakodottságnak a netovábbja azonban az, ha az ügyes fecsegő azt képzele magáról, hogy őt világ bölcsének tisztelik. Hohól Nem lesz jó ezt a kis elbizott arroganciát tovább folytatni, mert valaki megtalálja kérdezni, hogy voltaképpen mi is hát a Napló főcélja? Csak a szórakoztatás, amint olvasóink legnagyobb része jóhiszeműen eddig gondolta, vagy egy veszedelmes, gyűlöletes, de bizonyos érdekköröknek nagyon is jól kamatozó tendencia? Meg találják vakarni a fecsegéseket és azt fedezik fel, hogy ott alatta a gyűlölködés, a keresztényt, a gojt gyűlölő tendencia lakik, melynek meggyőződése szerint a gojt szabad rágalmazni, szabad hazugságokkal üldözni, szabad a lelkéből a tisztaságot kiölni, csak — haszon legyen belőle. Gsejt, reklám, fecsegés, mind arra szolgál, hogy a maga gyilkos elveit belecsepegtesse a jóhiszemű lelkébe, kiölje a keresztény meggyőződést és legyen belőle profit.

A Napló nem a vallás ellen harcol, — mondja ő. A Nagyvárad Napló állító-

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 17.

Elnök Návay Lajos.

A jegyzőkönyvet változatlanul hitelesítették.

Az elnök részvénytájékoztatót tesz a Títánia hajó katasztrófája alkalmából s indítványára a Ház mélyen érzett részvétének ad kifejezést a borzalmas katasztrófa felett. Jelemti, hogy Briston Henri, a francia kamara elnökének elhunyt alkalmából részvétáviratot intézett a kamara elnökéhez. Jelemti, hogy napirend előtti felszólalásra többen kértek engedélyt a horvát kérdésben, amelyet ő megadott.

A horvát deklaráció

Pejachevics Tivadar gróf előbb horvát, majd magyar nyelven egy deklarációt olvasott fel, amelynek a lényege az, hogy Horvát-Szlávon ország komolyabb elemei sokaság gondoltak arra, hogy Magyarországtól elszakadjanak és élesen eintélnék minden trialisztikus törekvéseket. Kéri a kormányt, hogy az alkotmányt újra állítsák vissza. (Helyeslés.)

Popovics Sándor előbb horvát, majd magyar nyelven szólal fel. A királyi biztos kiküldését alkotmány ellenesnek tartja. Szomorú dolognak tartja, hogy a miniszterelnök a jogfolytonosság fenntartása helyett brutális eszköz alkalmazásával igyekszik letörni a horvát nép kívánságait. Hisszük, hogy a demokratikus alapon megreformált Magyarország meg fogja találni a harmóniát a horvát néppel. (Zaj. Gunyos felkiáltások a jobb oldalon, zaj a szélső bal oldalon.) Ha az abszolutizmus meg nem szűnik, úgy a horvát képviselők a véderő reformmal szemben levonják a konzekvenciákat. (Taps a horvátoknál.)

Mincs horvát delegáció.

Návay Lajos elnök fontosnak tartja, hogy a képviselőházban olyan nyilatkozatok hangozzanak el, amelyek megfelelnek a magyar állam integritásának. Popovics beszédében horvát delegációról tesz említést. Horvát delegációt a

magyar parlament nem ismer. (Általános helyeslés) és minden ilyen intrimációt a leghatározottabban visszautasít. (Általános helyeslés.)

Horvát vita.

Szterényi József hosszasan foglalkozik a horvátországi viszonyokkal és a horvát képviselők mai felszólalásával. Az a kérdés, hogy meg lett-e sértve a horvát alkotmány, igen vagy nem? Es ha igen, tudatosan lett-e megsértve? A horvátországi viszonyok elmérgesedését a koalíciós kormány által alkotott vasuti pragmatika törvénybe igtatásának tulajdonítják. Hát ez nem felel meg a tényeknek, mert ez a pragmatika épp úgy vonatkozik a magyarországi vicinális és közúti vasutakra is.

A pragmatika semmiféle nyelvi rendelkezést nem tartalmaz. Az a meggyőződése, hogy megtalálható az az alap, mely a horvátkérdésben a béke megteremtését létrehozhatja, csak egy kis jóakarattal kell hozzá. Ha bármilyen sérelem, vagy félreértés áll fenn Magyarország és Horvátország között, az csak a regnikoláris bizottság tudhatja mindenek megelégedésére eloszlatni. Annak idején a horvátok hozzájárultak ahhoz, hogy a tényleges állapot továbbra is fenttartható legyen. Szerinte ezen az alapon meglehetően találni a megegyezést.

Ezután a királyi biztos kiküldéséről beszél. Nem tartozik a kormányt támogató többséghez, de kijelemti, hogy azt a kormányt, amely szemet hunyt volna a trialisztikus törekvések előtt, azt vád alá kellett volna helyezni. (Helyeslés a munkapárton.) Szeretné, ha az alkotmányos élet mielőbb helyreállana Horvátországban. (Helyeslés a munkapárton. A szónokot számosan üdvözlék. Az elnöklést Beöthy Pál alelnök vette át.)

Batthyányi Tivadar gróf személyes kérdésben szólalt fel. Figyelmezteti Szterényit arra, hogy szóló volt az, aki állandóan figyelmeztette a miniszterelnököt a horvátországi trialisztikus törekvésekre. Sajnálja, hogy a miniszterelnök nem foglalkozott azzal a kérdéssel oly komolysággal, amely komolyságot ez a bonyolult kérdés megérdemelt volna. Orvend, hogy Szterényi béke proppozíciót tett, amely esetleg lehetővé teheti a békés megegyezést.

Polónyi Géza reflektál Szterényi sz-

lagos keresztény olvasóira hivatkozunk, mondják meg, volt-e csak egy alkalom is, a mikor a Napló a vallásról tisztességesen nyilatkozott? Mikor irt állítólagos keresztény vallású olvasóinak legszentebb ünnepeiről egyetlen egy meleg sorral? Nem emlékeznek a Nagyvárad Napló nagypeteki cikkére, mely a Megváltó halálának napját a legtrivoltabb módon profanizálta? Es viszont mikor szalasztott el a Napló csak egyetlen alkalmat is, a mikor a valláson üthetett? Eretlen beszéd, hogy a Napló csak mondjuk a szertartásokat, a szentgyakorlatokat, az egyház intézményeit és személyeit bántja, de viláért sem nyul a valláshoz. Hát ez mind nem a valláshoz tartozik? Ezt a horgot csak a leggyengébbek kapják be. Tegnap is a gyónást gyalázza a Napló. Talán ezt azért teszi, hogy a katolikus vallást védje? Vakmerően és folyékonyan ad elő egy sereg esetben és otromba valótlanságot a katolikus morálról. Az embernek igazán ökö be szorul a keze, mikor a trágárságokra a Napló nem a saját irányából, hanem a lelkiismeret megvizsgálására szolgáló könyvecskéből akarja kiolvasni, hogy az csak amolyan kicsi bűnöcske. Ugyan nézzen körül a Napló, kik a leánykereskedők, kik a pornografikus szennyiratok terjesztői, kiknek a kirakataiból szedik be az erkölcstelen képeket, kik adják meg a piros színű színelőadások közönségét, kiknek köszönhető a magyar társadalom közérkölcseinek szégy nletes meglazulása, kiknek a kaszinója ünnepelte művésznőnek a mezelen táncosnő, hitsorsosukat, kiknek a házi lapja irt arról a felekezeti művészi eseményről olyan undorító tudósítást, hogy a nyomdafesték is elszégyelte magát — s ha mindezekre igaz választ adott, akkor nem fogja tovább firtatni, hol kicsi bűnöcske a trágárság

és hol egyezkednek ötven percentre. Sőt ha lehet, alább is.

Es ezek után azzal dicsekszik a Napló, hogy vannak katolikus olvasói? Talán csak voltak. Ilyen alacsony nivóju, gyűlölködő, nyit vallásgyalázás után nem fizethet többet elő a Naplóra öntudatos keresztény uri ember.

A Lelki tükörrel is meg van akadva a Nagyvárad Napló. Hogy miket olvas ki belőle, azt könnyű elképzelni. Hanem egy sort, egy igen rövidke sort elfelejtettek a Naplónál elolvasni. A Lelki tükör arra való, hogy annak segítségével vizsgálja meg lelkiismeretét az ember. Ha egyszer a Naplónak lelkiismeretét megvizsgálni kedve akad, jusson eszébe mindaz, a mit p ter Fiedlerrel irt, aztán üsse fel a Lelki tükör 47. oldalát, még hasznát fogja venni. Azon az oldalon az első kérdés így szól:

— Hazudtam e?

Es miért ez a nagy düh a Naplónál? Mert a páter a nyakára lépett. Arra volt bátor felhívni a közönséget, hogy ne fizessen elő a Nagyvárad Naplóra.

Ime, a Napló maga bizonyította be, mennyire szükséges volt a derék páternek ez a felszólítása. Keresve sem lehetett volna alkalmasabb illusztrációt találni ehhez a felhíváshoz. Azt mondta a páter, hogy tisztességes katolikus ember nem támogathat olyan újságot, mely az ő hitét gyalázza. Es megnevezte a Naplót, mint közismert katolikusfáló, vallást szidó újságot. Es hogy senki kétségbe ne vonhassa Fiedler atya állításait, a Napló azon melegében, szinte kapóra előáll a lehető legdurvább támogatásokkal olyan lelki gyakorlatok ellen,

vaira. Ugy látja, a kormánynak a horvát kérdésben nincs véleménye, mert ha volna, már tájékoztatta volna felőle a Háza. Konstatálja a mai felszólalásokból, hogy a királyi biztos kiküldése és az alkotmány felfüggesztése nem találkozik a legteljesebb helyesléssel. Szembesíti Pejachevics deklarációját Szerényi békeproponációjával. A horvát deklarációban az áll, hogy ha a magyar kormány teljesítette volna a horvát képviselők kívánságait, nem állott volna elő a mai helyzet. Vagyis hivatalosan elismerik, hogy Horvátországban tényleg vannak irrealisták törekvések.

Polónyi Géza után fia Dezső interpellált a Margi sziget bérbeadása tárgyában.

Egry Béla a kiutasított nagyváradi román papnövendékek tárgyában interpellált. Az ülés vége 2 órakor.

A legnagyobb hajókatasztrófa.

Az egész világ közönsége a világ legnagyobb hajókatasztrófájának a hatása alatt áll, amelyről mind több és több részletes tudósítás érkezik.

Ujabb távirataink a következőket jelentik:

London, április 17.

Menekültek jelentése szerint a Titanic éjjel fél 11 órakor ütközött össze, a legtöbb utas már ágyban volt. A Titanic legénysége kifogástalanul viselkedett. A utasok között előbb nagy rémület, utóbb nyugalom volt, meg voltak győződve, hogy a hajó nem süllyedhet el. A hajó elejét a jég egészen kettévágta hosszában, de a hajó azért igyekezett a jég között előre jutni, mikor egész hirtelen süllyedni kezdett közben a mentőcsónakok nagy részét is a forgatagba rántotta. Schmidt és a hajótestvezető nagy része ott veszték. Részletes jelentést a Korpathián levő menekültek adhatnak, kik holnap este vagy 2 nap múlva érkeznek New-Yorkba.

melyeken részt vesz, ábitatba burkolózik, Istenhez emelkedik Nagyvárad katolikus társadalma és gyalázatokkal tetézi a Naplót azt a ferfiat, akire ma ezer és ezer intelligens nő és férfi hálával tekint, mert közelebb visz bennünket mindennap az Istenhez.

Nem, ez nem kell a Naplónak. Neki és a háta mögött álló fekete csoportnak az kell, hogy a sárhoz legyünk közelebb.

A kinek ez tetszik, az csak fizessen elő továbbra is a Nagyváradra Naplóra.

És ez nem kell — hiszünk a közönség józanságában — e város intelligens keresztény vallásos közönségének. Visszhangozza minden önértékes vallásos ember Fiedler atya igaz mondását: ki a vallásnyalázó lapokkal a vallásos házakból!

Nem mondotta meg elég részletesen miért; a magyarázatot a Napló adta meg hozzá.

Hogy is mondják a színpadon? Köszönöm, zsidó, hogy erre megtanítottál,

*

Fiedler atya mai előadásainak címei ezek: *Nők részére*, d. e. fél 10-kor: Modern nők vagyok, d. u. fél 4-kor: A modern betegségek sikeres orvoslása.

Férfiak részére, d. u. fél 7-kor: A legnagyobb zsarnok.

New-york, április 17.

A *Korpathia* 868 utast vett fel és New-York felé tart, nagy jéghegyek közt.

Több hajó igyekezett a szerencsétlenség színhelyére, azonban egyik sem találkozott eddig életben maradt hajótöröttel.

A Cunard-hajón a megmenekültek egyike így beszélt el a katasztrófát:

— Vasárnap éjjel körülbelül féltizenegy órakor úgy megrázkódott a hajó, hogy én kiestem az ágyból. Felrohantam a fedélzetre fogycatikus öltözetben s már akkor nagy kavargás volt ott. A tisztek nem szépitgették a dolgot. Megmondták nekünk, hogy jéghegygel ütköztünk össze, a hajó páncélzata beszakadt, de süllyedéstől nem kell félni, mert a rekeszek hibátlanul működnek. Közben fűsiketítő volt a páncélzatok hasadása. Míg a Titanic megállhatott, a jéghegy többször nekiütődött s olyan volt a dübörgés, akárcsak földrengéskor.

A hajótestvezető megnyugtatták az utasokat s sokan voltak, a kik semmitől sem félve, felkeresték kabinjainkat, hogy felöltözzünk, csak aztán tértünk vissza a fedélzetre. Akkor adták ki a parancsot, hogy az asszonyok és gyermekek készüljenek, a mentőcsónakokba fogják őket vinni. Új pánik tört ki, de a tisztek figyelmeztettek bennünket, férfiakat, hogy ez csak felesleges óvatosság, szikratáviratok jelezték, hogy több hajó jön segítségre. Maradjunk nyugodtan, nincs veszedelem. Tényleg jöttek a biztató szikratáviratok ugyszólván minden percben.

Egyszerre erősen megrázkódott a Titanic és mi éreztük, hogy süllyedünk. Ez négy órával az összeütközés után történt. Mindenki rohant a kötélhágcsockhoz. A tisztek revolverrel állották utjukat s intették a legénységet, hogy siessenek a mentőcsónakok lebecsátásával. Nem telt bele fél óra és a Titanic elsüllyedt. Engem magával sodort egy nagy csoport, így kerültem a mentőcsónakba. Még láttam, hogy mikor a Titanic elmerült, néhány emeletnyi magas hullámot vert s ettől több mentőcsónak elsüllyedt.

A szerencsétlenség okát is kutatják és általános a vélemény, hogy a jéghegy magában nem lehetett a katasztrófa oka. A vizsgálat eddig azt állapította meg, hogy a hajó kapitánya le akarta verni az eddigi gyorsasági rekordot.

Az oláhhomorogi gyilkos nyomában.

Az oláhhomorogi gyilkosság ügyében a nyomozás tegnap délelőtt váratlan fordulatot nyert. Az említett időben ugyanis érdekes menetet vonult végig a Rákóczy-uton. Elől egy vállas oláh ember, kezén lábán bilincs, háta mögött pedig két csendőr lépkedett, kísérve a kiváncsiaktól.

Az oláh Potra Péter volt. Robogányban fogták el a csendőrök, mert Balkán Tógyer fenesi fuvarost az uton megtámadta és szekeréről ledobva, elmenekült. Balkán felocsadva ijedségből beszaladt Belényesbe és bejelentette a csendőrségnek a rablást. A csendőrség lóháton vette üldözőbe és Robogány községben fogták el.

Vallatni kezdték, majd megmotozták. Betörő szerszámokat és héber nyelven írt levelező lapokat találtak nála. A csendőrség gyanút fogott a levelező lapokról. Benne sejtették az oláhhomorogi rejtélyes gyilkost.

Azonnal intézkedtek, hogy elkísérjék Szalontára. Tegnap délelőtt érkeztek meg a csendőrök Szalontára vele. A szalontai csendőrök azonnal vallatni kezdték, de konokul tagadta, hogy ő követte volna el a gyilkosságot. Erre a csendőrök kikísérték az oláhhomorogi határba arra a helyre, ahol a meggyilkoltat megtalálták. Itt felmutatták előtte a meggyilkolt fényképét is. Ez sem használt. Nem vallott. Ekkor átkísérték Inádra. Itt a Markovics uradalom három alkalmazottja és az inádi kormcsáros egész határozottan felismerték benne azt az embert, akivel a meggyilkolt házalót legutóbb látták. Erre Potra alibit akart igazolni. Azt állítja, hogy abban az időben, amikor a gyilkosság történt Mezőtelegden járt.

A csendőrség kinyomozta, hogy Potra március 9-én tényleg járt Mezőtelegden, a gyilkosságot azonban március 14, vagy 15 éjjel követték el. A csendőrök most Mezőtelegdre kísérik Potrát, hogy ott győződjenek meg állításának valódiságáról.

A csendőrök benne sejtik nemcsak az oláhhomorogi, hanem a rézbányai gyilkosság tettesét is, sőt még a rézbányai gyanus halálesetnek is benne sejtik az előidézőjét. Hiszen minden körülmény a mellett vall, mert amikor a gyanusan elhalt embert kerestek, akkor akadtak rá a meggyilkolt bányász holttestére is. E körülményeket még gyanusabbá teszi az, hogy Petrárt éppen Belényes vidékén fogták el.

Ugy látszik, hogy mindhárom gyilkosságot Potra követte el. Potra különben is beismerte, hogy a nagybárdi és a rézbányai rablásokat ő követte el, s hogy betörésért már két és fél évig ült.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Gróf *Szechenyi* Antal posteleki nagybirtokos, gróf *Szechenyi* Miklós v. b. t. t. megyés püspök unokatestvére, nejevel *Wenckheim* grófnővel a tegnap esti gyorsvonaton Nagyváradra érkeztek, a megyés püspök látogatására. — *Koska* Pál tábornok csendőrségi felügyelő tegnap este Nagyváradra érkezett.

* **Hosszu püspök alapítványa.** A szamosújvári új püspök, *Hosszu* Vazul, 15-én plenáris szentszéki ülést hívott össze régi székhelyén Lugoson és bucsuképpen átadta a káptalannak *szászker* koronás alapítványát egy Lugoson létesítendő internátusra. *Hosszu* Vazul püspök szamosújvári székét május hóban foglalja el, minden ünnepélyesség mellőzésével.

* **A villamos felügyelő-bizottság ülése** Nagyvárad város villamos felügyelő-bizottsága tegnap délután ülést tartott, *Bordé* Ferenc polgármester-helyettes elnöklete alatt. Előbb *Belányi* Imre igazgató jelentését vették tudomásul, azután kimentek a villamos telepre s átvették az újabb gépeket.

* **Villamosáram a szennyvizderítőtelep részére.** A városi mérnöki hivatal előterjesztést tett a városi tanácshoz, hogy a micskei szennyvizderítő medence gépi berendezéséhez szükséges elektromos magas feszültségű vezetőket mielőbb építtesse ki a város, hogy meg-

A legújabb

tavaszi czipő ujdonságok

MOSKOVITS

Szabott

Telefon 687

Bémertéri fióküzletében.

gyári egységáruk.

Telefon 687.

érkezése és beépítése után semmi akadály ne legyen a telep üzembe helyezésének. A vezeték kiépítése ugyanis hosszabb időt vesz igénybe. A magas feszültségű vezeték az újvárosi feteleptől vezetik a Körözson át, a micskei uton. A vezeték költsége 13700 korona.

* **Lóhus laukonyha.** *Stolce* Henrik lóhus mészáros igyekszik a lóhusnak minél nagyobb forgalmat csinálni. Tegnap azon kérelmet intézte Nagyvárad városához, hogy a nagy-piac-téren egy laukonyhát állítson fel, amelyben lóhusból készült ételeket árulnának. Kéri, hogy erre a célra területet jelöljön ki a város.

* **Járhatlan utak a csatornázás miatt.** Többször megemlékeztünk azokról a botrányos állapotokról, amelyek a csatornázott utcákon gátolják a szabad forgalmat; az utcák kocsiutjait feltúrták a csatornázással, de nem hozták helyre az utat az azok járhatatlannak. De így van a városon kívül is, ahol a csatorna kivezet a városból. *Gellert* László kir. tanácsos, a nagyváradai l. sz. püspökség jószágkormányzója átiratot intézett Nagyvárad város polgármesteréhez, amely szerint a csatornázási vállalat a kivezető csatorna lerakása alkalmával a Nagyváradtól a Micske pusztá felé vezető utat felásta, de a gödröket nem temettette be, a kiásott földet nem egyengették el, úgy hogy az ut teljesen járhatatlanná vált. Ennek a közvéleménye, hogy a szekerek a püspökség Fácános birtokán keresztülviezett utat használják ezen utat is azonban a sok eső és hó annyira tönkre tette, hogy üres szekér is alig tud rajta, közlekedni, teher fogat pedig éppen nem járhat ott. A jószágkormányzó kéri a várost, hogy a Micske felé vezető utat egyengettesse el, kavicssal töltesse fel, mert a Fácános uton a közlekedést az uradalom kénytelen lenne megszüntetni. A polgármester kérelmére a jószágkormányzó megengedi, hogy a micskei ut feltöltéséhez a kavicsot az uradalom közel fekvő körösparti területéről hordják.

* **A tűzoltó laktanya tervei.** Az új tűzoltó laktanya tervét áttekintés végett kiadták *Grácz* Lajos tűzoltó parancsnoknak, aki most adta be jelentését. A terveket teljesen megfelelőnek találta; a helyiségek kitűnően vannak elhelyezve s mintául szolgálhatnak. Kéri azonban, hogy méltányosságból a parancsnok lakását különítsék el, tekintettel, hogy családos ember; bármily kis udvarral. Az emeleten pedig egy nagyobb lakást is osszanak be, az idővel szervezendő alparancsnok lakására.

* **Kutba fulladt legény.** Vésztes szerencsétlenség történt tegnap az ilyei tanyán *Balogh* Ferenc kiment a kuthoz lovaival, hogy megittassa, vízhozás közben epileptikus roham vett rajta erő. A görcsöktől a legény belefordult a kutba és megfulladt. Egy órával később találtak rá a hozzátartozói.

* **Érmihályfalván apad az ár.** Mint tudósítónk jelenti Érmihályfalván a kiöntött víz gyorsan apad. A vásártéren már csak a néket en sár jelzi az áradás helyét. A Kraszna is visszahúzódott medrébe. Annál nagyobb a kár a vetésekben. Az őszi vetés teljesen elromlott. Sárga a buza szára mindenütt s ha csak jó meleg idő nem következik be az őszi vetést fel lehet szántani.

* **Megkerült levélhordó.** Pár nappal ezelőtt megtudtuk, hogy *Kriszta* Péter élesdi levélhordó ismeretlen módon eltűnt. A csendőrség immár egy hete nyomoz az eltűnt ember után. Tegnap délután 3 órakor végre siker koronázta a csendőrök munkáját.

Mint tudósítónk jelenti a csendőrök Alsólugos község határában a Sebes-Körözs hidja mellett iszapba temetve megtanálták a levélhordót. A vizsgálat megállapította, hogy *Kriszta* Péter utközben leesett a hidról és a sebes ár elsodorta. A szerencsétlen ember nem tudott menekülni a folyóból s ott pusztult el fenakadva a hid lábánál. A postásnál megtalálták az Orvöndre címzett táviratot. Bűntény nem fogrog fenn és így a temetési engedélyt megadta az ügyészség.

* **Eltűnt fia.** *Szmercsányi* János bejelentette a rendőrségen, hogy János nevű 9 éves második elemi isk. tanuló fia f. hó 15 én Madár-utca 17. sz. alatti lakásáról eltávozott s azóta nyoma veszett. Személy leírása: Korához képest magas, kerek piros arcú, barna haja, sárgás szemű. Távozásakor szürke rövid kabátot, sárgás rövid nadrágot, fekete fűzős cipőt és sötét zöld puha kalapot viselt. A rendőrség keresi.

* **Országos zarándoklat Romába.** A május hó 3-án Romába induló zarándoklatra mind több jelentkezés történik az Országos Katolikus Szövetségnél. Eddig a többi között résztvesznek: *Zichy* Gyula gróf pécsi püspök, *Szabó* Norbert nagyprépost, *Giesswein* Sándor dr. prelat, *Mladoniczky* Ignác, *Zalka* György, *Hanny* Gábor, *Káplár* Mihály kanonokok, *Elbel* Károly dr. nyug. vezértörzsorvos, *Németh* Gyula tábíai tanácselőd, *Jósika* Gábor báró, *Hóiváth* Gáborné báróné, *Elbel* Tivadar dr. kir. közjegyző, *Hinléder* Fels. Akos vármegyei főügyész, több plébános, törvényszéki bíró és ügyvéd. Jelentkezhetni folyó hó 22 ig az Országos Katolikus Szövetségnél Budapest IV. Fereaciek tere 7. sz.

* **Angolosan.** Az angolok kis karavánja, világhírű kis fooball deputáció, mely annyi izgalmat és háborgás csinált országszerte minálunk, talán már a háborgó tengeren jár és ott emlegeti a magyarországi szép napokat. Viszont nálunk is alig csillapultak még le az izgalom hullámai, melyet az ő ritka látogatásuk és sportművészetük felidézett. Valóságos angol-mánia szállta meg a múlt napokban a várost. Az angolizált több érdekes epizód jellemzi, melynek emléke sokáig halványodik el lelkünkben. Az angolok látására nemcsak a megyéből, hanem a szomszéd városokból, mint Debrecen, Kolozsvárról számosan siettek ide. Az angol vendégek mindenféle rokonszenvet ébresztettek közvetlen, finom kedves modorokkal. Nagyszerű volt az a jelenet, a mely a vízműtelepen történt velük. Niessmer bemutatatta a berendezést, a gépházat, a kazánba éppen lapátolták a szenet, a füst és láng kicsapott az ajtón. Az egyik mérnök footballistának elég volt egy pillanat, angol szemével rögtön meglátta a hibát. Az angolnak tipikus érzéke van a technikai dolgokhoz. Megjegyzést tett a látásra és elkezdte magyarázni, hogy mi a jó fűtés kelléke, hogy kell praktikusán befűteni a kazánt. Az angol prelekiót azonban még a magyar kalauzok sem nagyon értékék, annál kevésbé a fűtő és gépész. Ezt látva angolunk, egy-kettő levetkezett dilleltáns fűtőnek, ingeit felgyűrte, izmos karjaiba kapta a hatalmas lapátot és maga fűtötte be a kazánt. Az angolok látogatásából tudtuk meg tehát, hogy a mi fűtésünk rossz s az angol technika megtanította embereinket arra, hogy hány kalória meleget lehet megspórolni az ő módszerükkel. Így hátálja meg az angol a magyar vendégszeretet. Másik érdekes epizód a színházba volt a Leányvásár előadása alatt, melyet angol vendégeink a rendezőség galantériája folytán a földszinti páholyokból néztek végig. A második felvonásban a tengeri jelenetben *Kabos* kitűnő érzékkel a nap bangulatához mért aktuális ötletet improvizált. Egy fooballt görgetve, hipp-hipp hurrá kiáltal jött be a színpadra, groteszk mozdulatokkal ugrált a labda körül, utána a labdarugók komikus mozdu-

latait, majd *Zigmond*ival fooballt játszott. Egy forenii képezte a NAC kapuját, melybe a kitűnő primadonna ügyesen berugta a goalt. Az angolok a frappáns rögtönzésnek harsánva kacagtak és megtapsolták a színpadi fooballt.

* **Életveszélyben az érmihályfalvai állomásfőnöknő.** Izgalmas jeleneteknek voltak szemtanúi vasárnap délután az érmihályfalvai pályaudvaron összegyűlt emberek. Érmihályfalván, mint a legtöbb vidéki városban a közönség minden vasárnap az állomáson szokta megtartani a korzót. Ilyenkor valósággal csődül a sok ünneplő nép a pályaudvarra és élvezi a legolcsóbb szórakozást a látványosságot, mit az érkező és távozó utasok nyújtanak. Így volt ez vasárnap délután is. A korzó közönség között ott volt *Makucz* Gusztáv állomásfőnök felesége is, aki rendszerint a legelső vágányon szokta végezni sétáját. Ez a vágány ugyanis a legveszélytelenebb, mert az érkező vonatok mind a külsőbb vágányokra futnak s a tolatás is a még szabadon álló 8 más vágányon szokott végbemeni. Vasárnap délután három órakor *Makucz* Gusztávné szokása szerint ezen a vágányokon sétált. Gyanútlanul csendesen lépdelt a pályán, mikor hirtelen egy tolató mozdony közepes erővel egy kocsi dobott előre s ez a kocsi neki ment az állomásfőnök feleségének. Szerencsére a kocsi úgy dobta meg *Makucné*, hogy oldaltessett ki a pályáról. A kocsi tovább robogott, ha tehát az állomás főnök neje előre bukik föltétlenül a kerekek alá esik s bekövetkezik a katasztrófa. A jelenet szemtanúi hangtalanul megrémülve várták a következményeket s csak akkor futottak a szerencsétlen nőhöz, mikor már *Makucné* segítségért kiáltott. Az eset színhelyére összefutott a közönség és a megsebesült nőt lakására szállították. Az orvos megállapította, hogy *Makucné*nak az ijedtségen és kisebb sérüléseken kívül más baja nem történt.

* **Egy hálószoba butor és ebédlő szekrény elutazás miatt sürgősen eladó.** Teleki utca 35. ajtó 18.

* **A zárórért.** A kereskedelmi alkalmazottak tegnap este tartották meg az értekezletet a 7 órai zárás ügyében. Körülbelül 80-an jelentek meg. Az értekezlet egy 12 tagú bizottságot küldött ki, hogy a főnökök 12 tigu bizottságával lépjen érintkezésbe.

x **Egy középkori özvegyasszony** május elsejére gazdasszonyi állást keres egy 18 éves leányával együtt, helyben vagy vidéken, gazdaságban jártas, pusztára gazdasághoz is emegye. Cím: özv. *Doboczi* Györgyné Aradi-ut 25. sz.

x **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a tilalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal irtja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzze be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyverei rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban készség mellett található *LADÁNYI JÓZSEF* puskaművesnél, Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. löporárda. Telephon 269. — **Tanoncz** felvétetik.

x **ASZÓDI** Kossuth-utcai csemege és nagyáruházának heti jelentése: *Kristály* kocka cukor, *Király* háztartási cukor, *Süveges* fehér cukor, *Saját* őrlésű porcukor, *Törmelék* fehér cukor, *Édes* tartalmu fehér kocka cukor, *Szalmi*, *Liptai* turó, *Kávék* csak nemes fajokból! *Kávéházi* *Megay* sütemények a jelenkor legjobb tésztaí, melyek minden előkelő kávéházban kaphatók és a hol nincs, ott követeljük,

**URIDIVAT ÉS FEHÉRNEMŰ
KÜLÖNLEGESSÉGEK
LENGYEL**
URI DIVAT ÜZLETÉBEN
Bémer-tér 1. Telephon 12-48.

**SELYEM TRIKÓ, GUMI TRIKÓ ÉS
HALCSONTNÉLKÜLI FÜZŐ**
eredeti párisi szabadalmazott gyárt-
mány, csak

Rosenzweig Rózánál
kapható. Szalárdi-utca 9.

Rimanóczy műbutorgyár.

:-: Állandó bútorkiállítás. :-:
I. rendű tölgy és bükkfa parketta
saját gyártmány.
Saját készítményű modern cserép-
kályhák állandóan raktáron. Elvál-
lalja kályhák javítását.
Raktár és iroda: Rákóczy-ut,
saját ház.
:-: TELEFON: 796. :-:
Költségvetés díjtalan.

Különleges felöltők, kosztümök
blouzok és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla

női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Damjanich-utca 1a sz. em.

Kieszközöl

**törlesztéses és jel-
zálog kölcsönök,**

Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT
és azokra, mint minden más ingat-
lanra a legmagasabb értékbecslés
szerint GYORSAN OLCSON KÖLCSÖNT folyósítat.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök d. u. Ifjúsági előadás: Falu-
rossza; este: Eva bossorkány.
Pentek: Luxemburg grófja.
Szombat: Rablólovag.
Vasárnap délután: Artatlan Zsuzsi; este: A
frankfurtik. (Bemutató.)

Eva bossorkány. A legutóbbi nagysi-
kerü drámai újdonság: Herceg Ferenc »Eva
bossorkány«-a kerül ma este színpadra, a darab
bájos romantikája megszerezte a népszerűséget
és bizonyos, hogy ma este is zúgó tapsok
fognak felhangzani a nézőtéren. A címszerep
ez alkalommal is Ety Emilia játssza, aki a
kreálással nagy sikert aratott.

MULATSÁG.

**Háziestély a Kath Legényegylet-
ben** Április hó 21-én, vagyis vasárnap házi-
estélyt rendez a legényegylet, melyre szívesen
látja az egylet régi és új pártoló tagjait és
vendégeit. Kezdeté este 8 órakor.

SPORT.

Az NSE-NAC bajnoki mérkőzése.

Idegen csapat érkezése nem kelet olyan ér-
deklődést, mint a két nagyvárad rivális labda-
rugó csapat a NAC és a NSE. bajnoki mér-
kőzése, amely vasárnap délután lesz a Rbdey
kerti sportpályán. A NAC. eddig mindig fő-
lényben volt a NSE. fölött, de az utóbbi erős
szívóssággal küzd, hogy a fölényt eltüntesse.
Viszont a NAC is folyton erősíti magát, hogy
eddig fölényét megtartsa. Mindkét csapat te-
hát a lehető erős összeállításban áll ki vasár-
nap délutáni bajnoki küzdelemre.

A NAC. választmánya ma csütörtök este
ülést tart, amelyen részletesen meg fogja álla-
pítani a vasárnap délutáni programot. A baj-
noki mérkőzésen kívül tudvalevőleg a NAC.
II. és III. csapata is játszani fog, megfelelő el-
lenfelekkel. Így a labdarugás sportját kedvelő
közönség ugyancsak kivetheti részét az érdekes
játék élvezetéből.

**Pesti vélemény a nagyváradai angol
matchról.** A híres angol amatőrcsapat vidéki
utja igen nagy rizikóval és áldozattal járt, nem-
csoda, hogy a provincia nagyobb városai a vál-
lalkozástól, pláne az idő rövidségére tekintettel,
visszariadtak. Az angolokat az FTC. a híres
magyar csapat hívta meg angolországi utja alatt
s a vidéki lerándulást a központ is segítette.
Várad büszke lehet a dicsőségre, hogy az angol
csapatot fogadhatta és vele mérkőzhetett. A
Vidéki Sport elnöke Pásztor Bertalan jagilitásá-
nak nagy része van ebben, aki a pesti köröket
megnyerte s aki városunk lelkes polgárságának
sport szeretetében és ezzel nem is csalódott. Az
angolok várad látogatásának sikerének híre a
pesti sport körökbe is eljutott, ennek ad visz-
hangot egy fővárosi szakíró ifj. Földessy János
cikke is, melyből közöljük a következő ránk nézve
hízelgő részletet:

»Csodálatos, hogy football tizenöt éves és
az angol csapatok szereplésének tíz éves év-
fordulóján tudunk csak odáig eljutni, hogy
ahelyett, hogy csak egy lettek jól-rosszul
szerezünk angol csapatok elhelyezésére nézve,
egy vidéki város merjen vállalkozni az angol-
ok fogadására. S még csodálatosabb, hogy
erre a hatalmas rizikóval járó mérkőzésre Nagy-

várad vállalkozni s nem az évtizedes football-
élettel bíró városok közül valamelyik, például
Pozsony, Kassa, Győr, Eperjes, Szabadka, Sze-
ged, Pécs stb. A kis Budapestnek nevezett
Nagyváradnak kellett alig mástól éves sport-
jának belevágni ebbe a nagy, de kockázatos
dologba.

Es a dolog sikerült.

IRODALOM.

**Tanulmányut-ösztöndij hirlapirók
részére.** A Nm. magyar kir. vallás és köz-
oktatásügyi m. kir. miniszter ur 157771—1911.
számu leiratával a Vidéki Hirlapirók Országos
Szövetsége számára, a hazai hirlapirók részére
2000 (Kettőezer) korona külföldi utazási segélyt
engedélyezett az 1912-ik évre. Ezen utazási
segélyre pályázatot hirdetünk a következő fel-
tétel mellett: 1. Az utazási segély 2 vidéki
hirlapirók részére fog kiadani. Egy-egy ut-
azási segély tehát 1000—1000 korona lesz. 2.
A pályázati kérvények beérkeznek 1912. évi má-
jus hó 1-ig nyújtandók be a következő címre: A
»Vidéki Hirlapirók Országos Szövetségének Sze-
ged. Boldogasszony-sugárút 2. fsz. 5.« 3. El-
késve érkezett pályázati kérvények figyelembe
nem vétetnek. 4. A folyamodó újságírók köte-
lesek kérvényükben a külföldi tanulmányut cél-
ját és terjedelmét pontosan megjelölni, vala-
mint vagyoni helyzetükről is pontos felvilágo-
sítást adni. 5. A tanulmányutnak legalább 4
hónapi időtartamnak kell lenni. 6. Azon hir-
lapirók, aki ezen külföldi utazási segély kedvez-
ményében részesül, köteles a tanulmányut
1912 évi június 1-től kezdve 1912 december
31-ig terjedő terminuson belül, általa tetsz-
szerűt választandó időben megtenni. Az 1000 K
uti segélyből 250 K az utazási megkezdésekor,
250 kor. egy hónap múlva, 250 kor. a 3-ik
hónapban és 250 kor. a 4-ik hónap első nap-
ján utalványoztatik. 8. Az utazási segélyben
részesülő hirlapirók köteles elutazási napján a
Vidéki Hirlapirók Országos Szövetségét Sze-
geden utrakeléséről levélben értesíteni. Köeles
továbbá minden külföldi városból, ahol legalább
48 óráig tartózkodik, tartózkodásáról rövid je-
lentés tenni. 9. A tanulmányut befejezése után
legkésőbb 4 hét múlva köteles ezen utazási se-
gélyben részesülő hirlapirók az egész utazásáról a
V. H. O. Sz. elnökségének jelentést tenni; ezenfe-
lül az utazási engedély rendeltetésének megfele-
lően a segélydíjas kötelességévé tétetik, hogy
uti be nyomásait vagy tanulmányait lehetőleg
irodalmilag is értékesítse s az erre vonatkozó
közlemények vagy cikkek a V. H. O. Sz. el-
nökségének szintén muassa be. 10. Amennyi-
ben a segélyben részesülő hirlapirók külföldi
tanulmányutjának célját és terjedelmét az ut-
azás megkezdése előtt, vagy után megváltoz-
tatni óhajtja, erre nézve a V. H. O. Sz. elnök-
ségének előzetes beleegyezését kell kérnie.
Szegeden, 1912. április 9-én. Szávay Gyula
elnök. Palócz László titkár.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon kegyes szívű jóaka-
róinknak, kik Istentben boldogult fiam,
illetve testvérünk és rokonunk Mak-
kay József volt szemináriumi aligaz-
gató elhunyt alkalmából részvétük-
kel, valamint koszorúk küldése és a
temetésen való megjelenésük által
mérhetlen fájdalomukat enyhítették,
ezuton fogadják megtört szívükből
takadó hálás köszönetünket.

Özv. Makkay Sándorné
és a gyászoló család.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.
Budapestben

A gabonatözsden tegnap változatlan volt az irányzat.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza	— — — —	11.66
Októberi buza	— — — —	11.60
Áprilisi rozs	— — — —	10.55
Októberi rozs	— — — —	9.01
Áprilisi zab	— — — —	10.22
Októberi zab	— — — —	8.81
Májusi tengeri	— — — —	9.06
Juliusi tengeri	— — — —	8.95

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Írta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.
(Folytatás) 93

Sokáig tartott, míg mindezt ki bírta mondani; egyrészt a fájdalom és elfogódás, másrészt ama benső ellenkezés, hogy idegei előtt ily világosan kell szólnia, gyakran megakasztották s majdnem érthetlenné tették szavait. De izgatottsága minden pillanattal nőtt, és Brand belátta, hogy legalább is olya veszélyes az ő kívánságát megtagadni, mint teljesíteni. Az előszobába hívta tehát nejét, és ezt sugta neki:

— Bruchland ur minden áron beszélni akar Helénnel; oly izgatott, hogy vérbányástól féltem, ha kívánsága megtagadatik. Mond meg ezt Helénnek, és kérd, hogy jön, de bármi történjék is, a beteggel szemben lehető nyugaltságot mutasson.

Louise azonnal tudatta Helénnel a dolgot. Helén halvány lett, mint a halál, még hideg ajkából is eltűnt a vér; de abban a pillanatban nyugodt határozottsággal kelt föl és azt mondá:

— Igen, elmegyek hozzá és lehetőleg nyugodt leszek. Ha valamit kívánni fog, teljesítem, Miksa sem merne másképen cselekedni halálkó atyjának ágyánál.

Hemályosan lebegett Helén előtt, hogy a beteg azon ígéretet fogja tőle követelni, tagadja meg kezét fiától az ő halála után is; annyi szigort tapasztalt nála, hogy nem remélhet, miként a fájdalom s a láz szelidebben hangolták őt.

Midőn csendesesen ágya mellé lépett és az orvos az előszobába menve, mondá:

»A kisasszony itt van« — mégis reszkett Helén.

A beteg föl akart emelkedni, de ez lehetetlen volt s azért csak sérületlen kezét nyújtá a halvány leánynak.

Helén azonnal látta, hogy a beteg legalább ellenséges érzelmeket nem táplál többé iránta és e meggyőződés tünt ki a hangból, mellyel halkán mondá:

— Oh báró ur! mennyire szomorkodunk mindnyájan azon szerencsétlenségem, a mely önt érte!

— Szomorú vagy? Helén! — kérdé a beteg; — sajnálsz engem?

— Isten tudja mennyire! — szögá Helén.

— Szegény gyermek! igaz, hogy halvány vagy; ülj mellém, csevegjünk, mint az elmúlt időkben.

Helén szóltanul ült ágya mellé és hogy nedves szemét elrejtse, a beteg kezére hajolt. Egy könyv esett rá.

— Nem szükséges könyveidet előlem elrejtened, gyermek! — mondá csendesesen a báró; — jól esik, ha látom, hogy érettem sírsz. Így nem oly magánosan fogok meghalni, mint ahogy éltem.

— Ah, . . . tehát épen semmi reménye nincs többé? — kérdé bánatosan Helén. — Én is nagyon féltettem őt, . . . de most, . . . midőn látom, . . . midőn beszélni hallok úgy érzem, hogy ismét egészséges: é kell lennie.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:
Dr VUCSKICS GYULA.

Rézműves és rézöntő műhely

Nagyvárad, Kolozsvári-utca 50.

Legújabb divat szerint vállalkozok szeszgyári berendezéseket, főző üstöket és minden e u. m. szakmába vágó rézöntő munkákat, úgy nyers öntéseket, mint kész munkákat, harangokat stb. jutányos árban. Költségvetés díjtalan. Levelekre azonnal válasz.

Mosó üstökben nagy raktár.

Telefon 682. Telefon 682.

Szíves megbízást kér

Szalavetz Mór

rézműves és rézöntő.

Hirdetmény.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság 1912 január 24-én tartott közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 7500 drb új 200 koronás n. é. részvénykibocsátása által két millió ötszáz ezer koronáról

négy millió koronára emeli fel.

Ezen új 7500 drb részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal bírnak a következő feltételek mellett:

1. Az új kibocsátású részvények 250 kor. véte árban bocsátatnak ki, melyből 200 korona az alaptőkéhez, 50 korona a rendes tartalék-alaphoz csatoltatik.

2. Minden 5 régi részvény birtokosának 3 új részvény átvételére van joga. Tartozik azonban a 250 korona vételáron felül darabonként 3 koronát bélyeg- és kiállítás-díj címén megfizetni.

3. Az elővételi jog gyakorlásának záró határideje 1912. február 20. Az ezen határidőben elővételi jogot gyakorolt régi részvénybirtokosok tartoznak:

1912 február 20 ig darabonként	53 koronát
1912 március 15-ig	100 »
1912 április 10-ig	100 »

valamint 1912. január 1-től a fizetés napjáig járó 6 százalékos kamatot az intézet pénztáránál készpénzben befizetni.

Az új részvények 1912 január 1-től kezdve az üzlet hasznában részesülnek.

Felkérjük ennél fogva mindazon t. részvényeseket, kik a kibocsátandó új részvényekre az elővételi jogot gyakorolni óhajtnak, hogy részvényeiket a fent kitűzött záró határidőig, vagyis 1912 február 20 ig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatassák és a fizetendő összeg első részletét teljesítsék, mivel ezen határidő letelte után az elővételi jog nem gyakorolható.

Nagyvárad, 1912. január 24.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság
Igazgatósága.

Egy 3 szobás utcái lakás modern szükséges mellékhelyiségekkel együtt május 1-től kiadó. Kos uth Lajos-utca 6. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár Részvénytársaságnál.

Bükkfa parkett

fedélcserép, mész, cement, gipsz, fedélemez, elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák

Rondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Hirdetmény.

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytőkéjét 3.600.000 koronáról 2000 drb 600 korona névértékű új részvény kibocsátása által

4.800.000 kcoronára

felemeli, mely új kibocsátású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsátandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsátási árfolyam 800 koronában állapítatik meg, amelyből 600 korona a részvénytőkére, 200 korona felpénzből a kibocsátási költségek levonása után fennmaradó összeg a tartalékalapok javára fog iratni.

III. Az új kibocsátású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesedvén a megállapított kibocsátási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912 január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912 február 29-én tul az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényivek nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzés után azonnal visszaadotnak.

V. A befizetések következőképpen teljesítendőek: 300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával.

250 » » 1912 március 31-ig

250 » » 1912 április 30-ig

és minden részletfizetésnél az 1912 január 1-től esedékes 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelmessége, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

A Biharmegyei Takarékpénztár
Igazgatósága.

3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitűzött határidőn túl teljesítendő, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetések a kitűzött határidő lejártá után 60 nap alatt sem történének meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmivé nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvény kibocsátásáért rendelheti el és ez esetben az ezzel érvénytelenített befizetések — hozzászámitva a névértékben felül elért többletet — a társaság tartalékalapját illetik.

1533—912. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város számvevői hivatalánál elhalálozás folytán megüresedett, a szervezeti szab. rend. 212. § I—V ik osztályába sorozott évi 2600 korona törzsfizetés és nyugdíj igénnyel összekötött egy számvevői állásra, továbbá belügyminiszteri jóváhagyással rendszeresített a város főispánjának kinevezése után betöltendő új állásokra és pedig:

1). A szervezeti szab. rend. 212. §. I. Tisztviselők fizetési táblázatának V-ik osztályába sorozott évi 2600 kor. törzsfizetés, 600 kor. lakpénzzel javadalmazott és nyugdíjigénnyel összekötött számvevői állásra.

2). A szervezeti szabályrendelet 212. §. I. Tisztviselők fizetési táblázatának IV-ik osztályába sorozott évi 2200 kor. törzsfizetés, 600 kor. lakpénzzel javadalmazott és nyugdíjigénnyel összekötött számellenőri állásra.

3). A szervezeti szab. rend. 212. §. I. Tisztviselők fizetési táblázatának VII ik osztályába sorozott egyenként évi 1900 kor. törzsfizetés és 600 kor. lakpénzzel javadalmazott és nyugdíjigénnyel összekötött 2 számvevőségi számtiszt. állásra.

4). A szerv. szab. rend. 212 §. I. Tisztviselők fizetési táblázatának IX ik osztályába sorozott egyenként évi 1200 kor. törzsfizetés és 400 kor. lakpénzzel javadalmazott és nyugdíjigénnyel összekötött 2 számgyakornoki állásra ezennel pályázatot hirdetek és felhívom a pályázni óhajtókat, hogy kérvényeiket Hlatky Endre főispánhoz címezve legkésőbb 1912. május hó 4 ig annál is inkább adják be, mivel ezen időn túl beérkezett kérvények figyelembe vételni nem fognak.

A pályázók eddigi alkalmaztatásukat, büntetlen előéletüket és az 1883. évi I. tc. 17. § ában előírt képesítést igazolni tartoznak.

A pályázati kérvények a város polgármesteri hivatalánál (Városháza I, emelet 4. sz.) nyújthatók be.

Nagyvárad, 1912. április 16.

Bordé Ferenc,
polgármester h.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET
Kossuth Lajos-utca 4. szám
1912 január 1-én megnyitotta
17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerűen száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetséget pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetséget célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelnek, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezővényre. A szövetségetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.

A belépni szándékozók felkéretnek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

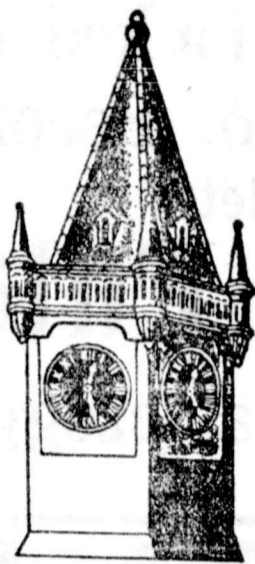
Nagyvárad, 1911. december hó.

**A Polgári takarékos és segélyező-
szövetséget igazgatósága.**

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 héttben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járáttal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.
Villanyerő berendezés.

Arjegyék kívánatra.
Saját ház.

A Leszámitoló és Jelzálogbank r.t. épületében egy **5 szobás** Bémer-térre néző lakás

május 1-től kiadó.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-
vásárlási, eladási és
erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

Halló!

Halló!

A nagyérdemű közönség szives figyelmét felhívom, bádagos és vízvezeték szerelő műhelyem megtekintésére.
KÖLTSÉGVETÉS DIJTALAN.

Szives pártfogást kér

Kóródy István,

bádagos és vízvezeték szerelő.
Kórház-u. 3. vagy Páris-u. 30.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takarék tüzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Etvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillarak,

évlámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minora nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Üzletünket véglegesen feloszlattuk.

A raktáron levő rőfös áruk, mint szövetek, fehérneműek minden elfogadható árban lesznek árusítva. Használja fel mindenki a kedvező alkalmat. Az üzlethelyiség kiadó. Berendezés eladó.

Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai
Rákóczi-ut, Huzella czéggel szemben.

Értesítés.

Van szerencsém az igen tisztelt megrendelőim és a nagybecsű közönség szives tudomására hozni, hogy a KOVÁCS és LUX cégből kiléptem s üzletemet ideiglenesen

Füzes-utca 14 szám

alá helyeztem át. Készítek modern butorkat, portálékat, kávéház és üzletberendezéseket, épület-munkákat. Május 1-től villanyerőre berendezve, külön butor osztály. A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kovács Zsigmond, műasztalos.

Lakás: Körös-utca 9.

Telefon szám 10 87.

Műhely: Füzes-u. 14.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra.

Egy igen kellemes hangú,
alig használt AMERIKAI

Gitár-citera

30 darab kottával (alárakható) tokkal, óriási felszereléssel, nagyon olcsón eladó. Bővebbet WAGNER a „HANGSZER-KIRALYNAL”-nál, országzerte elismert legjobb hangszerárúháza, Budapest, József-körút 15. (Saját műterm.) Hangszerekről fényképes főrajzyék ingyen. Magyar citerákban nagy választék. Ne vásároljunk részletre!!

Épület- és díszmű bádogos.

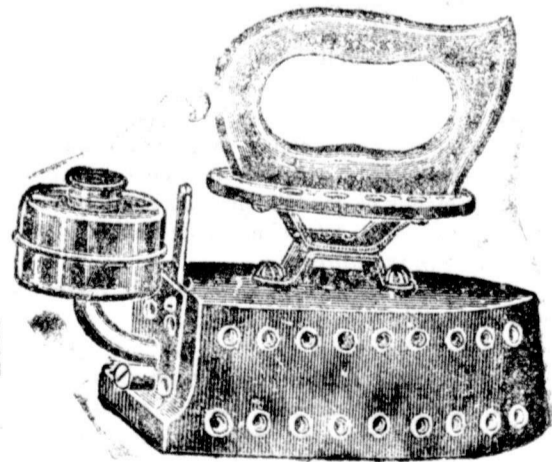
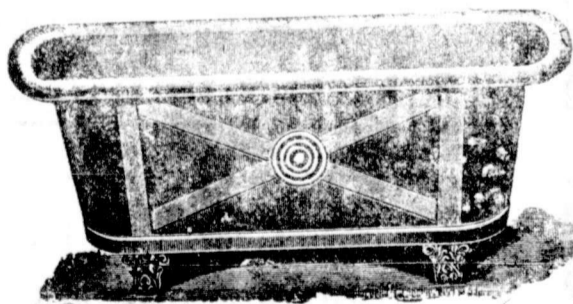
Fürdőszobák berendezésére legdiszesebb és legcélsebb kivitelben a modern technika legelőnyösebb rendszere szerint, valamint vízvezetékek elkészítésére legelőnyösebben ajánlhatjuk

DENGELEGI ÁRMIN

BÁDOGOS,

vízvezetékszerelő és fürdőszoba berendező céget, Nagyváradon, Kolozsvári-utca 44. sz. alatt, amely elsőrangú, legelőnyösebb anyaggal dolgozik és lelkiismeretes munkát szállít.

ELVÁLLAL minden szakmába vágó munkákat, épületek fedését, kerti és egyéb locsoló csapok készítését. Igen jutányos áron a közönség teljes megelégedésére.

Fürdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek,
modern konyha berendezések kizárólag

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

